

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3502/2022. (XII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.988/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Koczpek Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az indítványozó megbízottként elvállalta egy lakóház megépítésének általános munkálatait; a megbízási szerződés tárgyaként „a szombathelyi [...] hrsz-ú ingatlanra lakóépület építés generál kivitelezési munkák” lett megjelölve. Felelős műszaki vezetőnek az előzményperben részt nem vett K. Mérnök Kft.-t bízták meg.
- [3] 2019. október 18-án tűz keletkezett az ingatlanban. Az ennek nyomán indult tűzvizsgálati eljárásban a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: alperes) 1 000 000 Ft tűzvédelmi bírsággal sújtotta az indítványozót. Határozatát arra alapította, hogy a kandalló szigetelésére felhasznált lemez nem volt alkalmas kandallók hő- és tűzvédelmi szigetelésére. A keletkezett hő nem tudott távozni, hővezetés után terjedt a fa-szerkezetben, ami a gyulladási hőmérséklet elérése után izzani, majd égni kezdett.
- [4] Az indítványozó keresetet terjesztett elő az alperesi határozattal szemben, elsődlegesen a határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megsemmisítését kérve. Keresetében vitatta a tűz bekövetkezéséért való felelősségét és kiemelte, hogy a kandalló kivitelezési munkái nem tartoztak a szerződés szerinti feladatkörébe, hanem azt az építető által felkért szakember végezte.
- [5] A keresetet a Győri Törvényszék a következők szerint utasította el. Egyetértett az indítványozó azon állításával, hogy a kandalló kivitelezését nem ő végezte el. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy az indítványozó általános kivitelezésre kapott megbízást az építetőtől, és igaz ugyan, hogy a felelős műszaki vezető elmulasztotta maradéktalanul elvégezni a szükséges ellenőrzést, az indítványozó helyszíni megbízottja azonban köteles lett volna minden olyan ellenőrzést elvégezni, ami az épület kivitelezésével kapcsolatban szükségesnek mutatkozik.
- [6] A törvényszék hivatkozott a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 21. § (5) bekezdésére, amely szerint a felelős műszaki vezető – ennek hiányában a kivitelező – köteles a végleges építési engedélyben, a tűzvédelmi dokumentációban és a műszaki előírásokban szereplő tűzvédelmi követelményeket a kivitelezés során megtartani, megvalósítani, a tervezési hiányosságok megszüntetését a tervezőnél és a beruházónál kezdeményezni.
- [7] Rámutatott továbbá arra, hogy az indítványozó kereseti állításával szemben nem jogszabálysértő, hogy őt az alperes a tűzvédelmi bírság kiszabását megelőzően nem hallgatta meg, ez ugyanis nem volt jogszabályi kötelezettsége, a bírság kiszabását megalapozó bizonyítékok pedig rendelkezésre álltak.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Hangsúlyozta: az ügyben megválaszolendő kérdés nem az, hogy polgári jogi értelemben terheli-e felelősség az indítványozót, hanem az, hogy a felelős műszaki vezető valamely jogszabályban rögzített kötelezettségét megszegte-e, valamint hogy bírságható-e ezért az indítványozó. A felelősség tehát közjogi természetű. A felelős műszaki vezető az általános kivitelezési munkálatokkal megbízott indítványozóval állt szerződéses viszonyban, mulasztása jogszabály alapján alapot teremt az indítványozó bírsággal való sújtására, így a tűzvédelmi bírság kiszabása jogszerűen történt.

- [9] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (2) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Győri Törvényszék ítéletére, valamint az alperes határozatára kiterjedően.
- [10] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az alperes, majd az eljáró bíróságok egyaránt más személyek által elkövetett mulasztásért vonták őt felelősségre. Ez sérti az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésében foglalt, a demokratikus jogállamiságból következő jogbiztonság követelményét. Az eljárás folytán az indítványozó hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, mert rajta kérték számon más mulasztását. Ennek körében az indítványozó azt is hangsúlyozta: maguk az eljáró szervek is tényként rögzítették azt, hogy nem ő végezte el a kivitelezési munkálatokat, hanem az építető által felkért másik szakember. Az ilyen megkülönböztetés a törvény előtti egyenlőséget sérti, továbbá olyan, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti „egyéb helyzetet” eredményez, ami megalapozza az alaptörvény-ellenességet és indokolttá teszi a támadott bírói döntések megsemmisítését.
- [11] Végül az indítványozó azt is előadta, hogy esetében nem érvényesült az ártatlanság védelme a vele szemben lefolytatott közigazgatási hatósági, majd peres eljárásban. Hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az ártatlanság védelmével összefüggő gyakorlatára, mely szerint ha az EJEB által meghatározott hármass feltételrendszer teljesül, akkor a közigazgatási jogi, illetve szabálysértési eljárások is büntetőügynek minősülnek. A jelen ügyben az indítványozót a bíróságok által is elismerten nem általa elkövetett mulasztás miatt sújtották tűzvédelmi bírságban, ez pedig olyan sérelem, amelyre tekintettel a közigazgatási hatósági eljárás büntetőügynek tekintendő. Hivatkozott továbbá a 60/2009. (V. 28.) AB határozatra, amely szerint „az objektív jogellenességre alapozott felelősségi vélelem ésszerű megdöntésének minimuma az, hogy maradéktalanul biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a felelősségre vont személy minden kétséget kizáróan bizonyíthassa: a jogsértést nem ő követte el”.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [13] Az indítványozó jogi képviselője 2022. január 1-jén vette át a Kúria ítéletét, majd március 2-án, a 60 napos határidőn belül, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben adta postára a panaszt. A hiánypótlást a hiánypótlásra való felhívástól számított 30 napos határidőn belül benyújtotta.
- [14] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [15] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [18] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől. Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevételére. Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül. Az Alaptörvény

XV. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (2) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.

- [19] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését illetően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy arra Alaptörvényben biztosított jogként csak a visszaható hatály tilalmával, illetve a kellő felkészülési idő követelményének sérülésével összefüggésben lehet hivatkozni {lásd újabban pl. 3402/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. A jelen alkotmányjogi panaszban az indítványozó nem adott elő erre vonatkozó állítást, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem hivatkozik Alaptörvényben biztosított jogra.
- [20] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [22] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [23] A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy az alperes jogszerűen alapján sújtotta-e tűzvédelmi bírsággal az általános kivitelezési munkákkal megbízott indítványozót. Az eljáró bíróságok álláspontja egységes volt abban, hogy a Tvt. 21. § (5) bekezdése, valamint annak ténye, hogy a felelős műszaki vezető az indítványozó megbízottjaként járt el, alapot teremt a bírság kiszabására. Hangsúlyozták emellett, hogy az ügyben közjogi, nem polgári jogi felelősség kérdésében kellett döntenie. Ez olyan tételes jogi kérdés, amelynek elbírálása nem az Alkotmánybíróság, hanem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik; a rendes bíróságok álláspontjának a tételes jog szerinti helyességéről nem az Alkotmánybíróság feladata döntenie.
- [24] A panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel összefüggő részében nem tartalmaz olyan, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ami azt támasztaná alá, hogy őt az alperes és a bíróság megkülönböztető bánásmódban részesítette. Az, hogy a támadott döntés az indítványozóra nézve hátrányos, önmagában nem jelenti azt, hogy hátrányos megkülönböztetés eredményeként született. A bíróságok a fent írtak szerint előadták döntéseik indokolásában, miért ítélték jogszerűnek a tűzvédelmi bírság kiszabását, azt viszont az indítványozó nem fejté ki – a hátrányos jogkövetkezmény sérelmezésén túlmenően –, milyen, az Alaptörvénnyel ellentétes különbségtétel vezetett a támadott bírói döntésekhez.
- [25] Az Alkotmánybíróság a panaszban az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésére hivatkozó részével összefüggésben megállapítja, hogy e körben sem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, ami a támadott döntések alaptörvény-ellenességének érdemi vizsgálatát megkövetelné. Az indítványozó álláspontja szerint olyan cselekmény miatt sújtották őt hátrányos jogkövetkezménnyel, amit az eljáró bíróságok által is elismerten nem ő követett el, ez pedig az ártatlanság vélelmével ellentétes. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy a támadott ítéletekben az eljáró bíróságok részletesen bemutatják azokat a tényeket, illetve jogi indokokat, amelyek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a tűzvédelmi követelmények biztosításáért az indítványozó is felelősséget vállalt. A rendelkezésre álló iratokból kitűnik, hogy az indítványozónak lehetősége nyílt előterjeszteni az álláspontját alátámasztó bizonyítékokat, és az eljáró bíróságok e bizonyítékokat is mérlegelve jutottak a támadott ítéletek rendelkező részének megfelelő következtetésekre. Az ártatlanság vélelmével kapcsolatos, az Abtv. 29. §-a szerinti feltétel ezért nem teljesült, a panasz befogadása az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése alapján sem indokolt.

- [26] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. november 29.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/711/2022.

